МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Галузь знань: *03 Гуманітарні науки*

Спеціальність: *035 Філологія*

Спеціалізація: *035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська*

Освітньо-професійна програма: *Переклад з англійської мови*

Освітній рівень: *Перший бакалаврський*

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

Дніпро 2019
ЗМІСТ

1. Загальна інформація…….. 3
2. Анотація до курсу…….. 3
3. Мета та цілі …… 4
4. Компетентності та результати навчання…….. 5
5. Організація навчання…….. 5
6. Самостійна робота…….. 9
7. Контрольні заходи та критерії оцінювання…….. 10
8. Політика курсу…… 13

9. Рекомендована література……. 14
10. Кодекс академічної доброчесності……... 16

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (і)	к. філол. н. Пасько Ганна Михайлівна
Контакти, e-mail викладача	Кафедра перекладу та іноземних мов, к. 424, e-mail: pasko7anna@gmail.com
Форми організації навчання з дисципліни	практичні заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, кількість модулів: 3 Загальна кількість годин на вивчення дисципліни: 90 з них: практичні заняття: 40, самостійна робота студента: 50
Тип навчальної дисципліни за навчальним планом	Обов'язкова циклу професійної підготовки, курс: I Семестр: I, чверть 1; Семестр VI, чверть 11 Вид контролю: екзамен
Додаткові інформаційні матеріали	https://nmetau.edu.ua/ua/mdiv/i2016/p3079
Години консультацій:	середа 10.00-11.00, п'ятниця 15.00-16.00

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Латинська мова» відноситься до циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Переклад з англійської мови» і забезпечує базову частину вимог Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Викладається на І курсі (І семестр, 1 чверть) та завершується екзаменом. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова» є сукупність лексико-граматичних засобів, необхідних для вивчення граматики латинської мови та засвоєння необхідного мінімуму латинських слів та крилатих висловів.

Курс «Латинська мова» логічно пов'язаний з іншими дисциплінами освітньо-професійної програми, наприклад, «Вступ до мовознавства», «Практичний курс англійської мови», «Практична граматика англійської мови», «Порівняльна лексикологія англійської та української мов», «Історія англійської мови». Вивчення дисципліни на І курсі є обов'язковим для кращого розуміння студентами фонетичної, лексичної і граматичної будови сучасної англійської та інших мов через зіставлення їх з латинською мовою. Мови викладання – українська, латинська. Навчання відбувається у формі аудиторних (практичних) занять та самостійної роботи.

На практичних заняттях студенти вивчають фонетичний та лексико-граматичний мінімуми латинської мови, вчаться читати та перекладати тексти латинською мовою зі словником, виконують морфологічний аналіз лексичних одиниць.

Самостійна робота з дисципліни «Латинська мова» включає в себе роботу з основною та додатковою літературою, підготовку до практичних занять, а також опрацювання матеріалу, який не викладається на практичних заняттях.

Підготовка до виконання модульних контрольних робіт передбачає повторення та поглиблений розгляд навчального матеріалу, що викладався на практичних заняттях протягом вивчення курсу «Латинська мова».

3. Мета та цілі

Мета курсу: розширення загальнолінгвістичного кругозору студентів, формування і розвиток наукового підходу до вивчення сучасних живих мов, зокрема англійської, через зіставлення з латиною.

Цілі курсу:

- формування системного уявлення про фонетичний, лексичний та граматичний лад латинської мови;
- вироблення навичок і вмінь лексико-граматичного аналізу текстів латинською мовою;
- засвоєння основних принципів перекладу з латинської мови на українську зі словником.

4. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова» студенти опановують **фахові компетентності:**

- усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;
- засвоєння фонетичного мінімуму латинської мови;
- засвоєння лексико-граматичного мінімуму латинської мови;
- знання принципів роботи з двомовними латинсько-українськими словниками;

та результати навчання:

- вміти організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

- знати й розуміти систему мови, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності перекладача;

- вміти аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

- вміти читати тексти латинською мовою;

- вміти аналізувати латинські іменники, прикметники, числівники, дієслова;

- вміти виконувати адекватний письмовий переклад текстів з латинської мови на українську зі словником;

- вміти зіставляти сучасні живі мови з латинською мовою з точки зору їх фонетичної, лексичної і граматичної будови.

5. Організація навчання

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверті
		1
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	90	90
Аудиторні заняття, з них:	40	40
Практичні заняття	40	40
Самостійна робота, у тому числі при:	50	50
підготовці до аудиторних занять	20	20
підготовці до модульних контрольних робіт (екзамену)	9	9
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	21	21

Заходи семестрового контролю		підсумкова оцінка, семестрова (екзамен)

Структура навчальної дисципліни

Практичні заняття 40 год.

	Тема та її зміст	Годин	Захід модульного контролю
1	**Фонетична будова латинської мови.** Алфавіт. Фонетика. Правила вимови.	2	виконання тренувальних вправ
2	**Граматичні категорії іменника.** Категорії роду, числа та відмінка.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
3	**Дієслово в латинській мові.** Типи відмінювання дієслів. Основні форми дієслова. Теперішній час дійсного способу активного стану.	2	виконання тренувальних вправ, контроль усних відповідей і письмових завдань
4	**Перша відміна іменників.** Особливості відмінювання іменників першої відміни.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
5	**Наказовий спосіб латинського дієслова.** Утворення наказового способу дієслова в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ, контроль усних відповідей і письмових завдань
6	**Друга відміна відмінювання іменників і прикметників.** Особливості відмінювання латинських	2	виконання тренувальних вправ

	іменників і прикметників за другою відміною.		і письмових завдань
7	**Прийменники в латинській мові.** Особливості вживання прийменників в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ, контроль усних відповідей і письмових завдань
8	**Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного стану.** Правила утворення минулого часу недоконаного виду дійсного способу активного стану в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
9	**Майбутній час (перший) дійсного способу активного стану.** Правила утворення майбутнього часу (першого) дійсного способу активного стану в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
10	**Четверта відміна іменників.** Особливості утворення четвертої відміни іменників в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
11	**П’ята відміна іменників.** Правила утворення п’ятої відміни іменників в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
12	**Пасивний стан часів системи інфекта.** Особливості утворення пасивного стану часів системи інфекта в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ, контроль усних відповідей і письмових завдань
13	**Неозначена форма теперішнього часу пасивного стану.** Особливості вживання неозначеної форми теперішнього часу пасивного стану в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
	Ступені порівняння прикметників в	2	виконання

14	**латинській мові.** Звичайний, вищий та найвищий ступені порівняння латинських прикметників.		тренувальних вправ і письмових завдань
15	**Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану.** Часи системи перфекта. Утворення минулого часу доконаного виду дійсного способу активного стану в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ, контроль усних відповідей і письмових завдань
16	**Давноминулий час дійсного способу активного стану.** Особливості утворення давноминулого часу дійсного способу активного стану в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ, контроль усних відповідей і письмових завдань
17	**Майбутній час доконаного виду дійсного способу активного стану.** Утворення майбутнього часу доконаного виду дійсного способу активного стану в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ, контроль усних відповідей і письмових завдань
18	**Пасивний стан часів системи перфекта.** Утворення пасивного стану часів системи перфекта в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
19	**Відмінювання числівників.** Особливості відмінювання числівників в латинській мові. Кількісні і порядкові числівники.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань
20	**Герундій.** Особливості утворення і вживання герундія в латинській мові.	2	виконання тренувальних вправ і письмових завдань

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях (21 год.)

№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	**Латинські крилаті вислови.** Опрацювання крилатих висловів для вивчення напам'ять [8, с. 7-11; 13].	3
2	**Відмінювання дієслова esse в теперішньому часі.** Відмінювання дієслова esse в теперішньому часі в латинській мові [7, с. 15].	3
3	**Опрацювання текстів для перекладу та граматичного аналізу** [5, с. 47-50].	6
4	**Супін. Дієприкметник.** Особливості утворення і вживання супіну і дієприкметника в латинській мові [7, с. 44; 75].	3
5	**Займенники в латинській мові.** Вказівні, означальні, відносні, питальні, неозначені, заперечні займенники в латинській мові [7, с. 82-85].	3
6	**Неправильні дієслова в латинській мові.** Особливості вживання неправильних дієслів в латинській мові [7, с. 96].	3

6. Самостійна робота

Обсяг самостійної роботи студентів з дисципліни «Латинська мова» складає 50 годин. Метою самостійного опрацювання навчального матеріалу є опанування навичок роботи з основною і додатковою літературою, засвоєння лексико-граматичного мінімуму з дисципліни «Латинська мова», а також набуття і розвиток навичок письмового перекладу з латинської мови на українську зі словником.

Передбачаються наступні види самостійної роботи:

- вивчення кожної теми курсу «Латинська мова» за навчально-методичною літературою;
- опрацювання розділів програми, які не вивчаються на практичних заняттях;
- підготовка до практичних занять;
- виконання письмового перекладу з латинської мови на українську зі словником;

- укладання словника латинських слів;
- виконання тестових завдань;
- підготовка до модульних контрольних робіт і екзамену.

7. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Види контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Латинська мова»:

- поточний контроль (опитування студентів на практичних заняттях, виконання вправ і письмових завдань);

- модульний контроль (виконання модульної контрольної роботи до кожного з трьох модулів);

- семестровий (підсумковий) контроль у формі екзамену (екзаменаційна робота, яка охоплює матеріал усього курсу).

Основні заходи (форми) контролю знань студентів:

- модульна контрольна робота;

- екзамен.

Підсумкова контрольна робота (екзамен) змістовно структурована 24 завданнями різного рівня складності, з яких 20 завдань є тестовими і 4 завдання – відкритого типу. Метою екзамену є перевірка рівня сформованості у здобувачів вищої освіти відповідних фахових компетентностей та ступеня оволодіння ними програмними результатами навчання по закінченні курсу «Латинська мова».

Критерії оцінювання

Кількість балів за виконання завдань										
0..34	35…59	60…63	64…68	69…73	74…79	80…85	86…89	90…93	94…97	98…100
Оцінка										
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Незадовільно		Задовільно			Добре			Відмінно		

Критерії оцінювання завдань відкритого типу			
Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, допускає значну кількість суттєвих помилок.	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал навчальної дисципліни, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок.	Студент виявляє добрі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, але допускає несуттєві помилки.	Студент демонструє систематичні та глибокі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни. Помилки відсутні.

Оцінювання підсумкової контрольної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою:

Завдання 1-го рівня складності: 1-12 – 2,5 балів

Завдання 2-го рівня складності: 13-20 – 5 балів

Завдання 3-го рівня складності: 21-24 – 7,5 балів

Додатково до балів підсумкової контрольної роботи зараховуються бали за активність на практичних заняттях (1-5 балів за різні види активності: усні відповіді, виконання письмових завдань, самостійна робота (конспектування, укладання словника латинських тощо).

Зразок завдань підсумкової контрольної роботи:

Завдання 5

У якому слові латинське буквосполучення *ti* читається як [ці]

а) bestia

б) ratio

в) tibi

Завдання 7

Доповніть вираз *Manus … lavat*

а) manus

б) manum

в) mani

Завдання 14

Визначте граматичний час дієслова *amabatis*

а) Futurum I indicativi activi

б) Perfectum indicativi activi

в) Imperfectum indicativi activi

Завдання 20

У якому реченні не порушено порядок слів

а) Anno septingentesimo quinquagesimo tertio condita est Roma
б) Roma anno septingentesimo quinquagesimo tertio est condita
в) Roma anno septingentesimo quinquagesimo tertio condita est

Завдання 21

Дайте характеристику латинській мові з точки зору її походження та періодизації.

Завдання 22

Опишіть категорії іменника в латинській мові. Наведіть приклади.

Питання до підсумкового контролю знань

1. Фонетична будова латинської мови.
2. Граматичні категорії іменника. Перша відміна іменника.
3. Друга відміна відмінювання іменників і прикметників.
4. Іменники третьої відміни.
5. Четверта відміна іменників.
6. П’ята відміна іменників.
7. Прийменники в латинській мові.
8. Займенники в латинській мові.
9. Ступені порівняння прикметників в латинській мові.
10. Дієслово в латинській мові. Типи відмінювання дієслів. Основні форми дієслова.
11. Теперішній час дійсного способу активного стану.
12. Наказовий спосіб латинського дієслова.
13. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного стану.
14. Майбутній час (перший) дійсного способу активного стану.
15. Пасивний стан часів системи інфекта.
16. Часи системи перфекта. Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану.
17. Давноминулий час дійсного способу активного стану.
18. Майбутній час (другий) доконаного виду дійсного способу активного стану.
19. Пасивний стан часів системи перфекта.

20. Особливості відмінювання числівників в латинській мові. Кількісні і порядкові числівники.
21. Герундій.

8. Політика курсу

Політика курсу «Латинська мова» регламентована «Положенням про організацію освітнього процесу в Національній металургійній академії України» від 14.03.2018 року.

Систематичне відвідування практичних занять з дисципліни «Латинська мова» є обов'язковим для всіх студентів, окрім здобувачів вищої освіти із обмеженими можливостями з поважних причин. При цьому відпрацювання студентами пропущених аудиторних занять та контрольних заходів передбачено у час, відведений для консультацій. Консультації можуть бути індивідуальними або проводитись для академічної групи студентів. Мови викладання курсу – українська і латинська.

Практичні заняття проводяться з академічною групою студентів. На практичних заняттях викладач детально роз'яснює студентам теоретичні положення навчальної дисципліни «Латинська мова» та сприяє формуванню у них умінь і навичок їх практичного застосування через виконання студентами усних та письмових вправ і завдань.

Підготовка до практичних занять передбачає повторення студентами навчального матеріалу, виконання письмових вправ і завдань, роботу з навчально-методичною літературою тощо.

Опрацювання матеріалу, якій не вивчався на практичних заняттях, передбачає розгляд та опанування визначених у програмі навчальної дисципліни розділів за матеріалом рекомендованих викладачем підручників та посібників.

Підготовка до виконання модульних контрольних робіт передбачає повторення та поглиблений розгляд навчального матеріалу, необхідного для виконання завдань модульних контрольних робіт.

Поточний контроль проводиться викладачем шляхом усних опитувань студентів під час практичних занять, за результатами виконання вправ і завдань на практичних заняттях тощо. Результати поточного контролю вносяться

викладачем до журналу обліку поточної успішності та відвідування занять студентами.

Модульний контроль передбачає виконання трьох модульних контрольних робіт. Модуль вважається зарахованим, якщо модульна оцінка або дорівнює, або перевищує 4 бали за 12-бальною шкалою оцінювання.

Екзаменаційна оцінка з навчальної дисципліни є семестровою оцінкою, яка вноситься до модульно-залікової відомості. Незадовільна оцінка, отримана на екзамені, може бути перескладена студентом з двох спроб за згодою деканату. Перший раз екзамен перескладається відповідальному викладачеві, другий раз – комісії, до складу якої, окрім відповідального викладача, входять два-три викладачі випускової кафедри. Студентам не дозволяється перескладати екзамен для підвищення позитивної оцінки.

9. Рекомендована література

Основна

1. Бидная А.А. Латинский язык: учеб. пособие / А.А. Бидная, И.И. Груль, Г.Ч. Мазько. – Гродно: ГрГУ, 2013. – 165 с. – Режим доступу: http://ebooks.grsu.by/lat_jz/
2. Литвинов В.Д., Скорина Л.П. Латинська мова. – К.: Вища школа, 1990. – 247 с.
3. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. – К.: Наука, 1998. – 712 с.
4. Мадзік Н.П. Латинська мова: Конспект лекцій. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 48 с.
5. Скорина, Л. П. Латинсько-український, українсько-латинський словник. – К.: Обереги, 2004. – 448 с.
6. Хоміцька З.М. Латинська мова. – Х.: Право, 2007. – 256 с.
7. Цыбульник Ю.С. Латинские крылатые выражения. – Х.: Фолио, 2006. – 256 с.

Додаткова література

8. Гаврило Л. М. Latinam discere: навчальний посібник з латинської мови для студентів факультету іноземних мов. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. – 101 с.
9. Литвинов В. Д. П’ятсот крилатих висловів. Тексти: латино-український словник / В. Д. Литвинов, Л. П. Скорина. – К.: Індоєвропа, 1993. – 320 с.
10. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем: навч. посіб. із вивч. латин. афоризмів для студ. Ін-ту філол. та іст. фак. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – К.: Наук. світ», 2009. – 136 с. – Режим доступу: http://lukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkanyn.pdf
11. Мушак Ю. Ф. Латинська мова: підручник для студентів університетів. – Львів: Видавництво Львівського університету, 1964. – 252 с.
12. Оленич Р.М. Латинська мова: навч. посібн. / Р.М. Оленич, І.Р. Оленич, Б.В. Чернюх. – Львів: Світ, 2008. – 472 с.
13. Словник античної міфології / за ред. А. О. Білецького. – К.: Наук. думка, 1989. – 240 с.
14. Яковенко Н. М. Латинська мова: підручник / Н. М. Яковенко, В. М. Миронова. – К.: Знання, 2005. – 541 с.
15. Orberg H. B. Lingua Latina Per Se Illvstrata. Pars I: Familia Romana. – Domus Latina, 2003. – 328 p.

10. Кодекс академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Переклад з англійської мови» мають дотримуватись принципів і правил Кодексу академічної доброчесності, прийнятому у Національній металургійній академії України та спрямованому на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної навчатися, викладати і займатися науковою діяльністю, дотримуючись етичних та правових норм. Ознайомитись з

Кодексом можна на офіційному сайті НМетАУ у розділі «Нормативні документи» (https://nmetau.edu.ua/file/kodeks.pdf).

Згідно з положеннями Кодексу, дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право.

Неприйнятними у навчальній та науково-дослідницькій діяльності для студентів та працівників НМетАУ є:

1) Плагіат – навмисне чи усвідомлене оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору (тексту або ідей) під іменем особи, яка не є автором цього твору, без належного оформлення посилань.

2) Шахрайство, а саме:

- фальсифікація або фабрикація інформації, наукових результатів та наступне використання їх в академічній роботі;
- підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо);
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо);
- посилання на джерела, які не використовувалися в роботі; о списування (реплікація) при складанні будь-якого виду підсумкового або поточного контролю; о проходження процедур контролю знань підставними особами; о здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної чи наукової діяльності.

3) Несанкціонована співпраця, а саме:

- надання допомоги для здійснення акту академічної нечесності;

- навмисна чи усвідомлена допомога або спроба допомоги іншому вчинити акт академічної нечесності;
- придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності (звітів, рефератів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есе, статей, монографій, навчальних посібників тощо).

4) Пропонування чи отримання неправомірної винагороди при оцінюванні результатів успішності, виконання навчальних чи дослідницьких завдань.

5) Використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду підсумкового контролю або переваг у роботі.

6) Внесення до списку авторів статей, монографій, підручників тощо осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів.

7) Інші види академічної нечесності.

За порушення принципів академічної доброчесності (плагіат) здобувачі освіти притягуються до відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із навчального закладу.